

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

AİLE VE TÜKETİCİ HİZMETLERİ

SATIN ALMA

Ankara, 2014

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	iii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. GİYİM EŞYASI SATIN ALMA	3
1.1. Giyim Eşyası Seçimini Etkileyen Etmenler	4
1.1.1. İklim	4
1.1.2. Yaş	5
1.1.3. Sosyal Çevre	6
1.1.4. Moda	6
1.1.5. Ekonomik Yapı	7
1.2. Giyim Eşyası Yapımında Kullanılan Temel Malzemeler ve Kullanım/Bakım Özellikleri	7
1.2.1. Lif Tanımı ve Gruplandırılması	7
1.2.2. Liflerin Kullanım Yerleri Bakımı/Özellikleri	8
1.3. Giyim Eşyası Satın Almadan Önce Dikkat Edilecek Hususlar	10
1.4. Giyim Eşyası Satın Alırken Dikkat Edilecek Hususlar	10
1.5. Giyim Eşyası Alışverişinden Sonra Değerlendirme	12
UYGULAMA FAALİYETİ	13
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	14
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	15
2. ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EV ARAÇLARI SATIN ALMA	15
2.1. Araçları Satın Almadan Önce Dikkat Edilecek Hususlar	16
2.2. Araçların Seçiminde Dikkat Edilecek Hususlar	17
2.3. Elektrikli ve Elektronik Ev Araçlarını Kullanırken Dikkat Edilecek Noktalar	21
UYGULAMA FAALİYETİ	23
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	24
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	25
3. TEMİZLİK MADDELERİ SATIN ALMA	25
3.1. Temizlik Maddelerini Satın Alırken Dikkat Edilecek Noktalar	26
3.2. Temizlik Maddelerini Kullanırken Dikkat Edilecek Noktalar	26
3.2.1. Kullanılan Temizlik Maddesinin Miktarı	27
3.2.2. Suyun Sıcaklığı	28
3.2.3. Yüzey İle Temasa Geçme Süresi	28
3.2.4. Ovma Süresi	28
3.2.5. Temizleme Suyunu Kullanma Süresi	28
3.3. Temizlik Maddelerinin Depolanması	28
UYGULAMA FAALİYETİ	30
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	31
ÖĞRENME FAALİYETİ-4	32
4. GIDA SATIN ALMA	32
4.1. Gıdaları Satın Almadan Önce Dikkat Edilecek Noktalar	33
4.2. Gıdaları Satın Alırken Dikkat Edilecek Noktalar	34
4.3. Gıdaları Satın Aldıktan Sonra Dikkat Edilecek Noktalar	36
4.4. Gıdaların Saklanması ve Depolanması	36
UYGULAMA FAALİYETİ	38

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	39
MODÜL DEĞERLENDİRME	40
CEVAP ANAHTARLARI.....	42
KAYNAKÇA	45

AÇIKLAMALAR

ALAN	Aile ve Tüketici Hizmetleri
dal/meslek	Tüketici hizmetleri
MODÜLÜN ADI	Satın Alma
MODÜLÜN TANIMI	Tüketiciye satın alma ilkeleri doğrultusunda satın alma konusunda yardımcı olmanızı sağlayan öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/16
ÖN KOŞUL	
YETERLİK	Tüketiciye satın alma konusunda yardımcı olmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Uygun ortam ve koşullar sağlandığında satın alma ilkeleri doğrultusunda tüketiciye satın alma konusunda yardımcı olabileceksiniz. Amaçlar 1. Tüketiciye giyim eşyası satın alma sürecinde satın alma ilkeleri doğrultusunda önerilerde bulunabileceksiniz.2. Tüketiciye elektrikli ev araçları satın alma sürecinde satın alma ilkeleri doğrultusunda önerilerde bulunabileceksiniz.3. Tüketiciye temizlik maddesi satın alma sürecinde satın alma ilkeleri doğrultusunda önerilerde bulunabileceksiniz.4. Tüketiciye gıda maddesi satın alma sürecinde satın alma ilkeleri doğrultusunda önerilerde bulunabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Sınıf Donanım: İnternet, yazılı, görsel yayınlar, tepegöz, konuyla ilgili afiş, broşür vb.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen modül sonunda ölçme aracı (çoktan seçmeli test, doğru-yanlış testi, boşluk doldurma, eşleştirme vb.) kullanarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek sizi değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Modern toplumlarda alışveriş ve tüketim, sadece fizyolojik ihtiyaçları gidermeye yönelik bir aktivite olmaktan çıkmış, insan yaşamının ve yaşam tarzlarının şekillenmesinde ve hatta kişiliklerin yeni boyutlar almasında rol oynamaya başlamıştır.

Sürekli bir gelişim ve değişim gösteren tüketici ihtiyaçları, satın alma tercih ve alışkanlıkları, işletmeleri, ürünlerini geliştirmeye ve tüketiciler açısından daha cazip biçimde sunmaya zorlamaktadır. Bunun için de tüketicilerin iyi tanınması ve işletme ürünlerine ait bilgilerinde tüketicilere aktarılması gerekmektedir.

Tüketicilerin bir hizmet ya da ürünü satın alma nedenleri temelde, ihtiyaçlar, istekler ve arzulardır. Satın alma süreci talebin ya da ihtiyacın oluşması ile başlar. Tüketici ihtiyacını karşılayacak malı, nasıl, nereden, ne zaman, kaçta, niçin satın alacağını bilmek zorundadır. Boşa harcanmış paralar ve bilinçsizce yapılan tüketim önce aile ekonomisine sonra ülke ekonomisine olumsuz etkiler yapmaktadır. Daha iyi bir yaşam için ihtiyaç duyulan yüksek kalitedeki mal ve hizmetleri düşük fiyata satın alarak para, zaman, enerji gibi kaynaklardan üst düzeyde yarar sağlamaya çalışmak bilinçli tüketici olmak için gereklidir.

Bu modül ile tüketicilere giyim eşyası, elektrikli ev araçları, temizlik maddesi ve gıda maddesi satın alma sürecinde satın alma ilkeleri doğrultusunda önerilerde bulunabileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Tüketiciye giyim eşyası satın alma sürecinde satın alma ilkeleri doğrultusunda önerilerde bulunabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Giyim eşyası seçimini etkileyen etmenleri araştırınız.
- Giyim eşyası satın almadan önce dikkat edilecek hususları araştırınız.
- Giyim eşyası satın alırken dikkat edilecek hususları araştırınız.
- Edindiğiniz bilgileri dosyalayınız.
- Arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. GİYİM EŞYASI SATIN ALMA

Giyim, vücudu tabiatın dış etkilerine karşı koruyan, medeniyetin ilerlemesiyle değişiklik gösteren ve vücuda göre şekil alan giysilerin tümüdür. Cinsiyet, kültür, coğrafi bölge ve tarihsel çağlara göre çok büyük farklılıklar göstermektedir.

Resim 1.1: Giyim eşyası

Giyim, ekonomik duruma ve kullanım amacına bağılı olduğu gibi, modağa göre de değişiklik göstermektedir. Giyim tarzlarını gösteren, seri olarak üretilmiş model resimleri ilk kez 19. yüzyılda yapılmıştır. Giyim konusundaki yeni düşüncelerin hızla yayılmasını sağlayan bu modeller, günümüzde de yaygın biçimde kullanılmaktadır. Tarih boyunca giyimde belli bir tarz ve biçimler bazen moda dışı kalmışsa da zamanla yeniden gözde olmuştur.

Giyim gömlek, etek, pantolon, ceket, palto gibi akla ilk gelen giysilerin yanı sıra, ayakkabı, kep ve şapka, pijama ve gecelik, spor kıyafeti, korse ve eldiven gibi eşyaları da kapsamaktadır. Zamana göre yaygınlaşan veya gözden düşen ve çeşitli görünümler alan saç, sakal ve bıyık biçimleri ve peruk kullanımı da moda ve giyim tarihiyle yakından ilişkilidir. Aynı şey kozmetik ve mücevher kullanımı için de geçerlidir.

Hazır giyimde ve ilgili sanayilerde kullanılan ham maddeler yapım tekniklerine göre, iplik, hamur, kütle ve doğal malzeme olarak sınıflandırılmaktadır. İplikler, dokuma veya örme yoluyla kumaş durumuna getirilirler. Hamur biçimindeki malzemeden ise keçe, kâğıt ya da kütük gibi ürünler elde edilir. Zar biçimindeki çok ince plastik, metal veya kauçuk yaprakların üretiminde kullanılan yapım yöntemlerinde ham madde, moleköl yapısı bozulmadan kütle halinde işlenir. Deri, kürk veya sentetik köpük gibi ürünlerin hazırlanmasında, ham maddeyi hücre yapısını bozmadan doğal biçimi ile işlemek gerekir.

İnsanlar giyimleri ile iklim yapılarını, milli ve dini kültürlerini, buldukları sosyal statülerini, mesleklerini, duyu ve düşüncelerini, yaşlarını, cinsiyetlerini ve etkilendikleri özellikleri yansıtmaktadırlar.

1.1. Giyim Eşyası Seçimini Etkileyen Etmenler

Giyim seçimlerini iklim, yaş, sosyal çevre, moda, ekonomik yapı gibi unsurlar etkilemektedir.

1.1.1. İklim

Sıcaklık, basınç, nem, rüzgâr gibi doğa olaylarının ülkenin yerküre üzerinde bulunduğı yere göre değişimi ile ortaya çıkan mevsimler ve iklim koşulları insanların yaşamını etkilemektedir. İnsan; kendi normal vücut ısısını muhafaza ettiğinde, ihtiyaç olan oksijeni rahat kullandığında, vücut sıvısını dengede tutacak nemlilikteki hava koşullarında hayati faaliyetlerini daha kolay yürütebilir. Vücut için uygun olmayan hava koşulları iç mekânlarda (ev, iş yeri, taşıtlar vb.) çeşitli araçlarla uygun hale getirilebilir. Bunun sağlanmadığı durumlarda ve dış mekânlarda vücut çeşitli giyim eşyaları ile korunabilir. Örneğin güneşli havalarda gözlük takmak, şapka giymek, soğuk havalarda palto, manto, çizme giymek gibi. Bu durumda giyim tercihinde mevsimler ve iklim etkili faktör olarak kabul edilmektedir.

1.1.2. Yaş

Yaş gruplarının belirgin değerleri ve davranış biçimleri satın alma davranışında etkilidir. Her yaş grubunun davranış şekli ve ihtiyaçları farklılık gösterir. Kişinin yaşı ve yaş dönemi, onun hangi tür mallara, hangi model ve stillere yöneleceğinde etkili olur. Yaş açısından tüketiciler ele alındığında, her yaş grubunun giysi ihtiyaçları ve satın alma gücü yeterlilikleri farklılık göstermektedir. Yaş ilerledikçe giyim alışverişi sayısı azalır.

Çocuk giyimlerinde rahat ve kendi kendine giyebileceği modellerin seçilmesine, çocuğun gelişimine engel olabilecek olan dar modellerden kaçınılmasına, çocuğun yaş ve cinsiyetine uygun renklerin seçilmesine, küçük desenli, canlı ve yumuşak kumaşlardan yapılmış, kolay ve çabuk yıkanabilir, ütülenebilen kumaşlardan yapılmış kıyafetlerin seçilmesine dikkat edilmelidir.

Resim 1.2: Çocuk giyim eşyaları

Yetişkin bireyler kendilerine yakışan giysiyi, rengi, deseni aksesuarı seçebilmeli, kendi vücut özelliklerini bilmeli ve buna göre giysi tercihi yapmalıdır. Kısa boylu ve şişman olan bireyler, tek parçalı, koyu renkli giysileri seçmeli, geniş ve iri kareli, çok kalın kumaşlardan yapılmış, parlak renklerden ve enine kuplu modellerden kaçınmalıdırlar. Uzun boylu ve zayıf olanlar için etek ve bluz en iyi giyim tercihidir. İri desenli, kareli, ve kalın kumaşlar, enine kesik kuplar, uzun tüylü kürkler, canlı renkler, parlak kumaşlar, kalın kemerler kullanabilirler. İnce jarse kumaşlar daha zayıf ve uzun göstereceğinden seçilmemelidir. Beden boyu kısa olanlar, boydan giysiler, düşük kemerler kullanmalıdır. Beden boyu uzun olanlar ise bluzlu modelleri, enine kupları ve çizgileri kullanmalıdır.

1.1.3. Sosyal Çevre

Giysi seçiminde, sosyal çevrenin unsurları olarak; kültür, sosyal sınıf, danışma grupları, rol ve statüler etkin faktörlerdir.

Kültür, insan davranışlarına yön veren ve davranışlarını etkileyen en önemli unsurdur. Satın alma davranışlarına etki eden tüm faktörler büyük ölçüde kültürün etkisi altındadır. Kültür, tüketicilere etki eden fakat ölçülemeyen faktördür. Kültüre bağlı olarak, tüketicilerin giysi tercihleri değişiklik gösterir.

Tüketicilerin giysi seçimini etkileyen sosyal çevre unsurlarından bir diğeri de tüketicinin içinde yaşadığı sosyal sınıftır. Sosyal sınıf, karmaşık bir kavram olup, bir toplumun aynı değerleri aynı ilgileri, hayat tarzını ve davranış biçimini benimsemiş, nispi olarak homojen alt bölümleri olarak ifade edilir. Her sosyal sınıfın zevkleri, davranış biçimleri farklıdır. Sosyal sınıfların çeşitli giysilerde belirli marka ve ürünleri tercihleri vardır.

Kişilerin tutum ve davranışlarını doğrudan ya da dolaylı etkileyen gruplar danışma gruplarıdır (aile, arkadaşlar, aynı iş yerinde çalışanlar vb.). Bu gruplar tüketicinin tutumlarını, fikirlerini, değer yargılarını etkilediği gibi, satın alma davranışlarına da yön verirler. Örneğin; bir giysi alırken arkadaş tavsiyesinden etkilenilebilir.

Kişiler yaşamları boyunca aile, kulüp, dernek vb. gruplar içinde belirli bir konum elde ederler, rol üstlenirler. Sahip olunan roller kişiye statü yükler. Giysi seçiminde birey içinde olduğu statü ve rol doğrultusunda hareket eder.

1.1.4. Moda

Giysinin belirli bir süredeki kullanımı ve bunların yerine aynısı değil farklı olanını edinme isteği moda olgusunu gerçekleştirmiştir. İnsanların örtünme değil farklı olanını edinme isteği moda olgusunu gerçekleştirmiştir.

Resim 1.3: Moda olgusu

Tüketiciler ürün ve hizmetleri satın alırken temel ihtiyaçlarını ön planda tutmalı, her çeşit savurganlığın karşısında olmalı ve kararlarının sonuçlarını aile ve ülke ekonomisi açısından değerlendirmelidirler. Tüketimin nesnesi değil, öznesi olduklarını düşünen, statüyü eğitilmiş ve bilinçli davranışlar sergilemekte arayan tüketicilerin modanın çekiciliğinden en az etkilenerek tüketim davranışlarını gerçekleştirmeleri beklenir.

Güzel giyinmek isteyen bir birey günün modasından esinlenerek kendine yakışan giysileri seçmelidir. Vücut yapısını ve tipini iyi tanıyan bir birey modanın emrettiğini değil kendine yakışanı seçmelidir.

1.1.5. Ekonomik Yapı

Ailelerin ve bireylerin ekonomik durumları giysi satın almayı etkileyen en önemli nedenlerden biridir. O nedenle alışverişlerde ekonomik duruma uygun olan giysiler ve ödeme şekli tercih edilmelidir. Gelir kaynakları kısıtlı olan aile bireylerinin, giyim eşyalarını dikkatli kullanması, eskiyen giysilerin onarımlarının yapılması, büyüklerin giysilerinden küçüklere giysi yapılması, yeni giysi alınırken modası çabuk geçeceklerin tercih edilmemesi aile ekonomisi açısından önemli faktörlerdir.

1.2. Giyim Eşyası Yapımında Kullanılan Temel Malzemeler ve Kullanım/Bakım Özellikleri

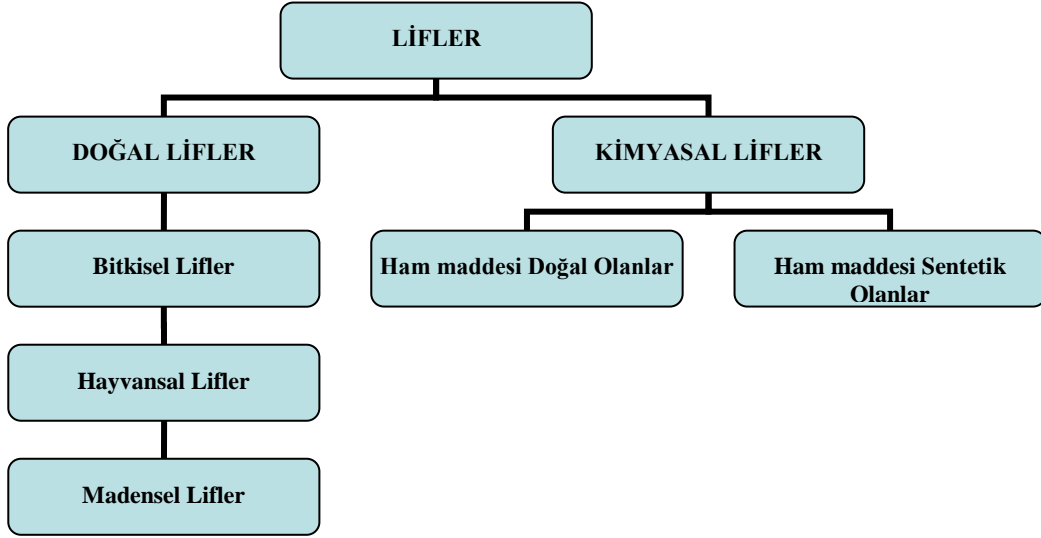
Giyim ve ev tekstil ürünlerinin yapımında kullanılan kumaşlar, ipliklerin dokunması, örtülmesi veya yapıştırılıp sıkıştırılmasıyla elde edilmektedir İplik ise lif adı verilen maddelerden elde edilir.

Giyim ve tekstil ürünlerini, özellikleri bozulmadan uzun süre kullanabilmek için onların seçimi, kullanımı ve bakımı ile ilgili ilkeleri bilmek gerekmektedir.

1.2.1. Lif Tanımı ve Gruplandırılması

Lif; çeşitli işlemlerden sonra kumaş haline getirilebilen ve gözle görülebilen en küçük ünitelerdir.

Tekstil endüstrisinde lif; uzunluğu eninden fazla olan, yumuşak yapıda, birbiri üzerine sarılabilmek, katlanabilmek, kırılmadan kıvrılabilmek yeteneğine sahip, çekmeye karşı koyabilmek, çabuk kopmayan, elastiki ve boyanabilmek maddelerdir.

Şekil 1.1: Tekstil lif çeşitleri

1.2.2. Liflerin Kullanım Yerleri Bakımı/Özellikleri

En çok kullanılan bazı lifler ve kullanım yerleri;

- **Pamuk;** gömlekler, bluzlar, elbiseler, etekler, iş giysileri, bebek çamaşırları, havlular, iç giyim, telalar, perdeler, halılar, döşemelik kumaşlar, yatak takımları, eldiven, eşarp, şapka, çorap ve ipliklerde kullanılır. Pamuk 250-280 °C'lik ütüleme ısısına ve kaynar suya dayanıklıdır. Güneşin ultraviyole ışınlarından etkilenir. Rengi sararır ve dayanıklılığı azalır. Nem çekme özelliği yüksektir. Esneklik ve dayanıklılık özelliğine sahiptir. Yüksek ısılarda yıkandığında renk atar ve dokusu bozulabilir. Özellikle koyu renk pamukluları ayrı yıkamaya özen göstermek gerekir.

Resim 1.4: Pamuk

- **Keten lifi;** yazlık tropik giysiler, yatak ve masa takımları, mendiller, perdeler, sanatsal dokumalar, cilt bezleri, resim tuvaleri, keten ayakkabılar ve tela olarak kullanılır. Kırışma özelliği yüksektir. Ilık ütüyle ütülenmelidir. Kir tutma özelliği yoktur. Elde ve soğuk su ile yıkanması tavsiye edilir. Keten karışımı kumaşların ise kuru temizleme yapılması önerilir.

Resim 1.5: Keten lifi

- **Yün lifi;** tekstil endüstrisinde en çok kullanılan yünler; merinos yünleri, asya yünleri, melez (crossbred) yünleridir. Yün lifleri kuru ısıya dayanıklı olmasına rağmen sıcak sudan zarar görür. Yıkanmasında 30 °C'lik su kullanılmalıdır. Güneş ışınlarından etkilenir. Boya tutma özelliği azalır. Isı yalıtımı çok iyidir. Kuru temizleme olmalıdır. Keçeleşmeye oldukça müsaittir. Zaman içinde sürtünmeden dolayı tüylenme olabilir. Deforme olmaması için sererek kurutulması önerilir. Yüksek ısıda yıkanması çekmeye neden olur.
- **Asbest lifi;** giyim eşyalarında kullanılmaz. Isıyı ve elektriği iletmediği için yalıtımda kullanılır. Sinema perdesi, itfaiyeci elbisesi, ütü masası örtüsü, fırın eldiveni yapımında kullanılır.
- **Polyester kumaşlar;** hazır giyim; bluz, elbise, ceket, spor kıyafetleri, takım elbise, gömlek, pantolon, yağmurluk, çocuk giyimi, bayan iç çamaşırı ev tekstili; perde, serilebilir kumaş, yer kaplaması, döşemelik, nevresimde lif dolgusu olarak kullanılabilir. Yüksek ısıya karşı dayanıksızdır. Isıyla direk temasından kaçınmak gerekir. Kolay kırışmaz, leke tutma özelliği düşüktür. Renk dayanıklılığı çok iyidir.
- **Lycra karışımı kumaşlar;** yüksek ısıyla temasından kaçınılmalıdır. Kumaş içindeki lycra eriyebilir ve çok fazla çekebilir.
- **Denim kumaşlar;** bazı denim kumaşlar içeriği itibariyle boya verebilir. Bu türde ürünlerin tek veya tersinden yıkanarak kumaş yüzeyinde damar izlerinin oluşması engellenir. Uzun zamanlı kullanımlarında kumaş yıpranabilir ve renk tonu değişebilir.

1.3. Giyim Eşyası Satın Almadan Önce Dikkat Edilecek Hususlar

- İlk olarak neye ihtiyaç olduğu saptanmalı ve hali hazırda sahip olunan giyim eşyalarının listesi çıkarılmalıdır.
- Listedeki giyim eşyaları; günün şartlarına uygunluk ve giyilebilme açısından gözden geçirilmeli, küçük düzeltmelerle günün şartlarına uydurulabilecekler ayrılmalıdır.
- Ne tip giyim eşyalarının eksik olduğu düşünülüp gerçek ihtiyaçlar saptanmalıdır.
- Saptanan ihtiyaçlar, önem ve öncelik sırası dikkate alınarak listelenmelidir.
- İhtiyaç olarak saptanan giyim eşyalarının renk, model, kumaş cinsi vb. özellikleri belirlenmelidir.
- Satın alınacak giyim eşyasının stili ve modelini saptamada yaşantı biçimi ve en sık giyilen giyecekler düşünülmelidir.
- Daima sade ve çeşitli faaliyetler için kolayca kullanılacak giyim eşyaları seçilmeli, aşırı derecede moda bağlı giyim eşyaları tercih edilmemelidir.
- Satın alınacak giyim eşyalarının renk kombinasyonlarına dikkat edilmeli her türlü renkle kolayca uyum sağlayabilecek renkler tercih edilmelidir.
- Satın alması düşünülen giyim eşyalarının kumaşlarının farklı mevsimlerde ve uzun süre giyilebilen, kolayca yıkanabilen, dayanıklı ve buruşmayan bir kumaş olmasına özellikle dikkat edilmelidir.
- Alışverişe çıkmadan önce bir harcama planı yapılmalı kaç liralık bir giyim eşyası satın alınacağına karar verilmelidir. Planlamayı gerçekçi yapabilmek için piyasada bulunan giyim eşyalarının fiyat ve kalitesinin değişik yerlerden kontrolü yapılmalıdır.

Tüm bu planlamaların ailedeki her fert için ayrı ayrı yapılması, bir yıllık veya son bir kaç aylık giyim ihtiyacının belirlenmesi ihtiyaç olmayan ya da çok seyrek giyilebilecek bir giyim eşyasını satın almayı önleyerek alışverişe bilinçli bir yön verir. Ayrıca mevsim sonu ucuz satışlardan yararlanmayı kolaylaştırarak harcamaları kontrol altına almayı sağlar.

1.4. Giyim Eşyası Satın Alırken Dikkat Edilecek Hususlar

- Alışveriş daha önce planlanan ihtiyaçlara göre organize edilmelidir.
- Alışveriş hiçbir zaman aceleyle getirilmemeli ve daima mağazaların rahat ve tenha olduğu zamanlar tercih edilmelidir.

Resim 1.6: Mağazaların rahat ve tenha olduğu zamanlarda alışveriş

- Kesin karar vermeden önce mağazalar dolaşarak fiyat, kalite, çeşit ve model açısından karşılaştırma yapılmalı en uygun yerden satın almaya özen gösterilmelidir.
- Ölçü ve beden yönünden emin olunmadığı durumlarda satın alınacak giyim eşyası mutlaka denenmelidir.
- Birlikte alışverişe çıkılan kimselerin veya satış elemanlarının kararı etkilemelerine izin verilmemelidir.
- Satın alınacak giyim eşyalarının yan ürünleri (örneğin; düğme, fermuar, astar vb.) dikkatle kontrol edilmelidir.
- Satın alınacak giyim eşyalarının kumaş cinsi, uygulanacak bakım ve temizlik yöntemleri, satın almadan önce mutlaka öğrenilmeli, bakım ve temizlik konusunda bilgi verici etiketleri olan giyim eşyaları tercih edilmelidir.
- Herhangi bir nedenle değiştirme söz konusu olduğunda kullanmak üzere mutlaka satış belgeleri alınmalı ve saklanmalıdır.

Çocuk giysileri, çocuğun ölçülerine uygun olmalıdır. Sık yıkanabilir özellikte olmalıdır. Sağlığa uygun (ter emen) kumaşlardan olmalıdır. Ütü tutma özelliği olmalıdır. Dayanıklı, esnek, yumuşak, renk atmayan cinsten olmalıdır. Mevsime, moda, çocuğun yaş grubuna ve aile bütçesine uygun olmalıdır.

Konfeksiyon ürünlerinde alınacak giysinin kumaşının (liflerin) bitkisel, hayvansal, madensel ve sentetik mi olduğu satıcıya sorularak veya etiketine bakılarak öğrenilmelidir. Desenleri silinmeyen, ütü tutan kumaşlar tercih edilmelidir. Renkleri solmayan, çabuk deforme olmayan, kırışmayan, teri emeni sentetik olmayan iç çamaşırları tercih edilmelidir. Güvenilir markaların ürünleri alınmalıdır. Taklit ürünler alınmamalıdır. Dikişlerin düzgün ve sağlam olmasına dikkat edilmelidir. Düğme, agraf, fermuar vs. gereçlerin sağlamlığı kontrol edilmelidir.

Gömlek alırken, yaka dikişlerinin muntazam olup olmadığı kontrol edilmeli, yaka kapanınca boyun ile gömlek arasına bir parmak girecek kadar boşluk kalmalıdır. Düğmeler gömleğin rengine uygun olmalıdır. Kol yırtmacında, manşet üzerinde bir düğme bulunmalıdır. Gömlek kumaşı, bedeni aşırı sarmamalı, pantolondan dışarı fazla sarkmamalıdır. Gömleğin arka, omuz kısmında dikey bir dikiş olmalıdır. Gömlek, üzerine ceket giyilerek prova edilmelidir. Sırttaki pililer fazla olmamalı, ceket önünde gömlek kumaşının gereğinden fazla toplanmamasına dikkat edilmelidir. Kolun manşetine birleştiği noktada büzgüler bulunmalıdır. Gömlek yakası, ceket yakasından, gömlek manşeti ise ceket kolundan 1,5 cm dışarı taşmalıdır. Yakaya karar verirken, yüz şekli ve boyuna uygun olmasına dikkat edilmelidir. Yüzde yüz pamuklu kumaşlar tercih edilmelidir. Gömlekte sentetik oranı 1/3'ü geçmemelidir.

Pantolon alırken, pantolon ceplerinin pot yapmamasına dikkat edilmeli, ayakkabıların burnu görünebilecek uzunlukta olmalıdır. Fazla dar bir pantolon boyu kısa göstereceğinden hafif bol olmasına dikkat edilmelidir. Kilo problemi olan bireyler pilili pantolonları tercih etmelidir. Ceket alınırken rahat olmasına özen gösterilmeli, boyunun düzgün olup olmadığına bakılmalıdır.

, ayakların korunması ve yürüme ahengini sağlayan yürüme etkenliğinin sağlanmasında ve iyi bir vücut duruşunun sağlanmasında önemli bir giyecektir. Sağlıksız ayakkabılar vücudun duruş özelliğini ve yürüyüş ahengini bozar. Ayakkabının ayakları sıkması, vurma ve buna bağlı ağrıların neden olduğu duruş bozuklukları zamanla iskelet sistemini de etkiler. İyi seçilmeyen ayakkabılar, tırnak batması, parmakların birbiri üzerine binmesi, yürüyüş bozuklukları, nasırlar, ağrı, sızı ve yorgunlukların oluşmasına neden olur. Bu yüzden ayakkabı seçimi çok önemlidir.

Ayakkabı alımında her iki ayağa da denerek alınmalı ve mağazada yürünmelidir. Ayakkabının yürüme ve durma halinde ayağın tabi şekline tamamen uymasına, ayağı sıkılmamasına ve bol olmamasına dikkat edilmelidir. Başparmak ayakkabının ön kısmıyla asla temas etmemelidir. Başparmak ile ayakkabı ucu arasında 1 cm'lik boşluk kalmasına dikkat edilmelidir. Seçilen ayakkabının üstünün hakiki deri (nubuk, analin, glase, süet vb.), sıkı konçlu, içi yastıklı ve ayak parmakları kısmının esnek olmasına özen gösterilmelidir. Ayakkabı alımı günün ilerleyen saatlerinde yapılmalıdır. Ayaklar gün boyunca şişer. En sağlıklı ayaklar genişlemişken ayakkabıyı denemektir.

1.5. Giyim Eşyası Alışverişinden Sonra Değerlendirme

- Alınan giyim eşyalarının doyum sağlandığı düşünülüyorsa,
- Alınan giyim eşyası gerçekten ihtiyacı karşılıyorsa,
- İhtiyaç olan giyim eşyası uygun kalitede ve mümkün olan en ucuz fiyata alınabiliyorsa,
- Değişik şartlara ve farklı faaliyetlere uygun giyim eşyaları tercih edildiyse,
- Satın alınan giysiler bulunulan çevrelere, bireyin stiline ve kişiliğine uygun ise,
- Satın alınan giyim eşyalarının bakımı istenen şekilde gerçekleştiriyorsa; alışveriş en uygun biçimde gerçekleştirilmiş demektir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Giyim sektöründe kullanılan liflerden üretilen kumaş örnekleri bularak liflerin özelliklerini ve kullanım yerlerini gösteren pano hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Giyim sektöründe kullanılan lifleri araştırınız.	➤ Yazılı ve görsel kaynaklardan, tekstil atölyelerinden ve internetten faydalanabilirsiniz.
➤ Her bir lif çeşidinin özellikleri ve kullanım yerleri ile ilgili bilgi edininiz.	➤ Yazılı ve görsel kaynaklardan, tekstil atölyelerinden ve internetten faydalanabilirsiniz.
➤ Giyim sektöründe kullanılan lifleri gruplandırınız.	➤ Pamuk, keten, yün, asbest, polyester, lycra ve denim lifleri olarak gruplandırabilirsiniz.
➤ Giyim sektöründe kullanılan liflerden üretilen kumaşlardan 20x20 cm batında örnek parçalar hazırlayınız.	➤ Tekstil atölyelerinden ya da evinizdeki artık kumaşlardan faydalanabilirsiniz. ➤ Temiz ve düzenli çalışmaya özen gösterebilirsiniz.
➤ Panonuzu hazırlayınız.	➤ Renkli fon kartonlarından faydalanabilirsiniz. ➤ Kumaşlarınız ve elde ettiğiniz bilgiler doğrultusunda panonun büyüklüğüne karar verebilirsiniz.
➤ Elde ettiğiniz bilgileri ve kumaş parçalarını panonuza yerleştiriniz.	➤ Yerleştirdiğiniz kumaş parçaları ile bilgilerin eşleşmesine dikkat edebilirsiniz. ➤ Panonuzun görsel olarak dikkat çekici olmasına özen gösterebilirsiniz. ➤ Temiz ve düzenli çalışmaya özen gösterebilirsiniz.
➤ Panoyu uygun yere asınız.	➤ Arkadaşlarınızın fikirlerini alabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Giyim, ekonomik duruma ve kullanım amacına bağlı olduğu gibi, moda göre de değişiklik göstermektedir.
2. () İnsanlar giyimleri ile iklim yapılarını, milli ve dini kültürlerini, buldukları sosyal statülerini, mesleklerini, duygu ve düşüncelerini, yaşlarını, cinsiyetlerini ve etkilendikleri özellikleri yansıtmaktadırlar.
3. () Yaş gruplarının belirgin değerleri ve davranış biçimleri satın alma davranışında etkili değildir.
4. () Kültüre bağlı olarak, tüketicilerin giysi tercihleri değişiklik göstermez.
5. () Sosyal sınıfların çeşitli giysilerde belirli marka ve ürünleri tercihleri vardır.
6. () Giysi seçiminde birey içinde olduğu statü ve rol doğrultusunda hareket etmez.
7. () Tüketiciler ürün ve hizmetleri satın alırken temel ihtiyaçlarını ön planda tutmalı, her çeşit savurganlığın karşısında olmalı ve kararlarının sonuçlarını aile ve ülke ekonomisi açısından değerlendirmelidirler.
8. () Keten lifinin kırıma özelliği düşüktür.
9. () Asbest lifi giyim eşyalarında kullanılmaz.
10. () Giyim eşyası satın almadan önce ne tip giyim eşyalarının eksik olduğu düşünülüp gerçek ihtiyaçları saptanmalıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Tüketiciye elektrikli ev araçları satın alma sürecinde satın alma ilkeleri doğrultusunda önerilerde bulunabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Elektrikli ve elektronik ev araçları satın almadan önce dikkat edilecek hususları araştırınız.
- Elektrikli ve elektronik ev araçlarının seçiminde dikkat edilecek noktaları araştırınız.
- Elektrikli ve elektronik ev araçlarını kullanırken dikkat edilecek noktaları araştırınız.
- Edindiğiniz bilgileri dosyalayınız.

2. ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EV ARAÇLARI SATIN ALMA

Elektrikli ve elektronik ev araçları; buzdolabı, televizyon, çamaşır makinesi, bulaşık makinesi, elektrik süpürgesi, ütü, elektrikli fırın, müzik seti, elektrikli termosifon, video, bilgisayar, tost makinesi, mutfak robotu, saç kurutma makinesi, elektrikli soba, aspiratör, fritöz, ekme kızartma makinesi, musluk şofbeni, elektrikli dikiş makinesi, elektrikli battaniye, elektrikli radyatör, vantilatör ve çöp öğütücü vb. araçlardır.

Resim 2.1: Elektrikli ve elektronik ev araçları

Elektrikli ev araçları, ailelerin ev işlerini daha etkin bir biçimde daha kolay yapmalarını sağlar. Ev araçları tüm kadınların daha az zaman, enerji harcayarak yorgunluğunu en aza indirmesine yardım eder. Araçla yapılan işler araçsız yapılanlara göre daha iyi sonuç verir. Elektrikli ve elektronik araçlar teknolojiye paralel olarak sürekli gelişmekte ve değişmektedir. Aynı işi yapan farklı marka ve çeşitteki araçların olması tüketicilerin karar vermesini zorlaştırmaktadır. Bu nedenle tüketicilerin ev araçlarını satın almadan önce ihtiyaçlarını doğru olarak saptaması için araçların seçiminde, alışveriş öncesinde ve alışveriş sonrasında dikkat etmeleri gerekmektedir.

2.1. Araçları Satın Almadan Önce Dikkat Edilecek Hususlar

- Elektrikli ve elektronik araçlar, teknolojik gelişmelere bağlı olarak sürekli gelişmekte ve her geçen gün piyasaya yeni teknolojilere dayalı ürünler sunulmaktadır. Bu nedenle aynı işi gören farklı marka ve çeşitteki araçlar incelenerek satın alınacak araç hakkında bilgi toplanmalıdır. İhtiyaca ve kullanım amacına uygun olduğu anlaşılan ve kullanılan ortamda randıman alınabileceği tespit edilen ürünler tercih edilmelidir.
- Özellikle dayanıklı tüketim mallarının kullanılacağı ortamda elektrik ve su kullanımındaki (elektrik voltajı, sudaki kireç oranı) koşulların, ürünün performansını ve kullanım ömrünü etkileyeceği unutulmamalıdır.
- İhtiyacı karşılamayan bir ürünün işe yaramayacağı gibi ihtiyaçtan fazla özelliklere sahip olan bir ürün için ödenen fazla paranın da kayıp olduğuna dikkat edilmelidir.

Resim 2.2: İhtiyaca yönelik elektrikli ev araçları

- Ne kadar ödeme yapılabileceğine, yeni mi yoksa kullanılmış mı alınacağına karar verilmelidir.
- Araçla hangi işlerin yapılacağına karar verilmelidir.
- Aracın işleyiş tarzı, büyüklüğü, emniyetli olup olmadığı, kullanma kolaylığı, servis ve yedek parça kolaylıkları, bakım ve temizliği, dayanıklılığı, fiyatı, eve yerleştirmek için harcanacak para miktarı satıcıdan öğrenilmelidir.
- Araç, satın alındıktan sonra evde nereye yerleştirileceğine karar verilmelidir.

2.2. Araçların Seçiminde Dikkat Edilecek Hususlar

Günümüzde gelişen bilim ve teknolojiye koşut olarak, ev araçları endüstrisinde de büyük gelişmeler olmuştur. İnsanların günlük yaşamını kolaylaştıran niteliklere sahip araçlar birçok firma tarafından farklı markalarla ve modellerle piyasaya çıkarılmıştır. Çeşitli marka ve modeller arasından gerçekten ihtiyaç olan aracın seçilerek satın alınması giderek zorlaşmaktadır.

- **Kullanma kolaylığı;** bazı araçlar kullanarak yapılan işten daha iyi sonuç alınmasına rağmen bu araçların kullanılmaya hazırlanmaları, parçalarının birbirine takılması, temizlenmesi ve bakımı fazla zaman ve enerji tüketimini gerektirmektedir. Bu gibi araçlar kullanım kolaylığı sağlamadığı için tercih edilmemelidir.
- **Temizleme kolaylığı;** araçların temizlenmesi kolay olmalıdır. Yapımında kullanılan malzemenin kolay temizlenebilir olması, kir tutacak girinti ve çıkıntılarının fazla olmaması ve özellikle mutfakta kullanılacak araçların yıkanmasının kolay olması gerekir.
- **Garantisinin olması;** bir araç satın alınırken dikkat edilecek en önemli hususlardan biri de garanti belgesinin olup olmadığıdır. Araç alınırken ne tür garantiler verildiği ve garantisinin süresi incelenmelidir. Ayrıca tanınmış ve güvenilir bir üretici tarafından yapılmış olması ve aracın güvenilir bir firmadan alınması önemli bir faktördür. Tüketicinin sorumluluğu ise, araçla birlikte verilen kullanma kılavuzunda yer alan tavsiyeleri dikkatle uygulamak ve aracı hangi amaç için yapılmışsa o iş için kullanmak, üretici tarafından yapılan açıklamalara uygun olarak bakımını yapmaktır.

GARANTİ BELGESİ	
İMALATÇI VEYA İTHALATÇI FIRMA	
ÜNVANI	
ADRESİ	
TEL-FAX	
FİRMA YETKİLİSİNİN	
İMZA VE KAĞESI:	
MALIN	
CİNSİ	
MARKASI & MODELİ	
SERİ VE BAKIMCI NO	
TESLİM TARİHİ VE YERİ	
KULLANMA ÖMRÜ	
GARANTİ & TAMİR SÜRESİ	
SATICI FIRMA	
ÜNVANI	
ADRESİ	
TELEFON - FAX	
FATURA TARİHİ VE NO	
FİRMA YETKİLİSİNİN	
İMZA VE KAĞESI	
MÜŞTERİNİN	
ADI SOYADI	
ADRESİ	
TELEFONU	

GARANTİ ŞARTLARI

- Garanti süresi malın teslim tarihinden itibaren geçerli ve iki yıldır.
- Malın garanti süresi içerisinde arızalanması durumunda, tamirde geçen süre garanti süresine etkilemez. Malın teslim süresi en fazla 30 iş günüdür. Bu süre, mala ilişkin arızanın servise ulaşmasını, servise ulaştırılmaması durumunda, malın teslimi, taşıma, montajı, teslimi, imalatçı veya imalatçıdan başka birisine teslimi tarihinden itibaren başlar.
- Malın garanti süresi içerisinde, garanti malzeme ve işçilik, garanti montaj faaliyetlerinden dolayı arızalanması halinde, eşik malzeme, değiştirilen parça bedeli ya da başka herhangi bir ek ücret talep edilmez (süret talep yapılmaz).
- Malın:
 - Teslim tarihinden itibaren garanti süresi içinde hatalı kayıtlarla iki yıl içerisinde, aynı arızayı ikiden fazla kez tekrarlaması veya farklı arızaların üst üste fazla sayıda çıkması sonucunda, malın parçalarının tamamının ücretsiz bakımını;
 - Tamir için gereken aksam süresince akmaması;
 - Servis talebinin malın mevcut olması halinde arızanın süresi, taşıma, montaj, teslimi, imalatçı veya imalatçıdan başka birisine ulaştırılmadığı sürece arızanın tamirinin mümkün bulunmadığı veya belirlenmesi durumunda, tamirde geçen süreye eklenir.
- Malın kullanma kılavuzunda yer alan hususların ayrıca kullanılmaması kaydıyla arızalar garanti kapsamı dışındadır.
- Garanti süresi içerisinde, servise talebinin tamirinde yapılmasını zorunlu kılan, yanlış veya hatalı kullanımlardan kaynaklı parçaların değiştirilmesi, verilen hizmet karşılığında tüketiciye ek ücret veya bedel talep edilmeyecektir.
- Garanti belgesi ile ilgili olarak güncellenen şartlar için Servis ve Teknik Bakım, Tüketici ve İletişim Kurumları ile Müşteri İletişim Merkezi'ne başvurulabilir.

MÜŞTERİNİN DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

İthalatçı ve/veya imalatçı tarafından verilen garanti belgesinin kullanılmaması durumunda, tüketici bu garanti, cihazın arızaları ile ilgili olarak taleplerini karşılamak üzere garanti kapsamı dışındadır.

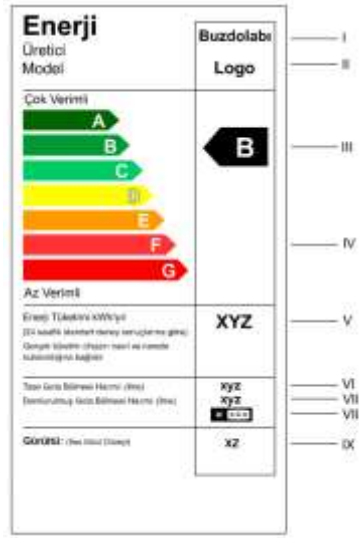
- Elektronik cihazın ilgili yönetmelik (sabit) koşullarına, kurulum ve işletme.
- Teknik, işçilik ve servise ulaştırılması gerektiren hataların arızaları.
- Yüksek voltajlı veya yüksek basınçlı cihazların servise ulaştırılması için uygun şekilde paketlenmesi ve nakliyat sırasında gerekli koruma ve ambalaj.
- Elektronik cihaz ve diğer kullanımların gerektirdiği diğer arızalar.
- Elektronik cihazın yetkili teknik elemanlar tarafından bakım, onarım ve başka bir sebeple değiştirilmesi sonucunda, hata ve arızanın nedeni olmaması, yukarıda belirtilen arızaların giderilmesi, arızanın nedeni, hata veya arıza ve/veya ilgili teknik bulguların garanti belgesi kapsamı dışındadır.
- Üç gün içinde alınmayan cihazların firma sorumlu değildir.
- Sabotaj amaçlı olmayan belgeler geçerlidir.

Resim 2.3: Garanti belgesi

- **Yedek parça;** bir araç satın alınırken yedek parçasının piyasada bulunup bulunmadığı kontrol edilmeli ve yedek parçası kolaylıkla bulunamayacak araçlar satın alınmamalıdır.
- **Emniyetli olma;** özellikle elektrikli ısıtıcı ve soğutucu araçlarda üzerinde dikkatle durulması gereken en önemli konu aracın emniyetli olmasıdır. Bu tür araçlar üzerinde TSE damgası ya da bunun gibi standart belirten logoların bulunması aracın seçiminde bir tercih sebebi olmalıdır.
- **Fiyat;** piyasada aynı işlemi yapan çok sayıda araç vardır. Bunlar fiyat ve özellik bakımından çeşitlilik gösterir. Aracın ilaveleri arttıkça fiyatı da yükselmektedir. Aynı işi yapan çeşitli araçların özellik ve fiyatları dikkatlice kontrol edilmelidir.
- **Bakım ve onarım;** bütün araçların zaman zaman onarımları ve belirli bir süre sonunda yerine yenilerinin alınması gerekir. Bu bakımdan sağlam araç almak kadar aracın nasıl kullanılacağını bilmek de onun ömrünü arttıracığından, satın alma prensiplerinin yanı sıra, aracın bakım ve kullanımını da bilmek gerekir. Bunun için de araçla birlikte verilen tanıtım kitapçığı dikkatle okunmalıdır.
- **Arıza ve tamir;** yeni alınan elektrikli/elektronik bir araç çalışmazsa, öncelikle kullanma talimatına uygun olarak kurulum yapıldığı kontrol edilmelidir. Emin olunmadığı durumlarda yetkili servise müracaat edilmelidir. Eğer araç garanti süresi içinde arızalanmışsa, yetkili servis tarafından ücretsiz tamir ve

bakımını yaptırma hakkı kullanılmalıdır. Tamirin en geç otuz iş gününde yapılması gerekir. Azami tamir süresinin geçirilmesi, aynı arızanın garanti süresi içinde ikiden fazla ortaya çıkması veya yine garanti süresi içinde değişik yerlerden dört defadan fazla arızalanması durumunda aracın bir başkasıyla değiştirilmesi talep edilmelidir.

Buzdolabı alırken mutfağın boyutları göz önünde bulundurulmalıdır. Buzdolaplarında birçok boyut veya şekil alternatifi mevcuttur. Eğer yer geniş ve aile kalabalıksa iki kapılı bir buzdolabı tercih edilmelidir. Buzdolabının enerji tasarrufuna dikkat etmek gerekir.

Resim 2.4: Buzdolabında enerji tasarrufu

Bulaşık makineleri çok enerji harcamaz, sanıldığı gibi aksine elde yıkamaya göre daha az enerji ve su harcarlar. Bulaşık makineleri yüksek ısılarla daha çabuk çıkabildiklerinden ve temizlikte daha iyi sonuç verdiğinden dolayı paslanmaz çelik tekneli bulaşık makineleri tercih edilmelidir.

Çamaşır makineleri çamaşırların yüksek sıcaklıkta ve hijyenik olarak yıkanmasını sağlar. Ayrıca modellerine göre çeşitlilik gösteren su sıcaklığı ve yıkama program ayarları sayesinde yıkanılan çamaşırlar deforme olmaz. Piyasada satılan çamaşır makineleri yıkama kapasiteleri (kg), enerji türleri, sıkma ve kurutma özelliklerine göre sınıflandırılır. Yatay eksenli ve önden doldurulmalı makinelerde, giysileri temizlemek için çok daha az elektrik ve su kullanılmaktadır. Çamaşır makinesi alırken kapasite, enerji faktörü, bir yılda harcayacağı enerji ve maliyeti ile program sonunda hangi kurulukta çamaşır vereceği araştırılmalıdır.

Fırınlar ve ocaklar ısıtıcılar grubuna girer. Standart olarak 85x60x60 (yükseklik, genişlik, derinlik) ölçülerinde üretilir. Çift bölmeli fırınlar, birkaç değişik yemeği aynı anda pişirmek için idealdir. Tek bölmeli fırınlar ise, daha uygun fiyatlarıyla cazip bir alternatif olabilmektedir. Fırınların, gazlı ve elektrikli seçenekleri mevcuttur. Elektrikli fırınlar, ısı kontrolünü kolaylaştırdığından tercih edilir; ancak, çok elektrik harcadıklarından uzun dönemde pahalı bir alternatif olur. Gazlı fırınlar ise, özellikle doğalgazın ulaşılmış olduğu

kullanım alanlarında çok daha ekonomik bir tercihtir. Bu tip fırınlar çabuk ısındıklarından, ızgara yapmak için idealdir. Turbo fırınlar, turbo pervaneleri sayesinde fırın içinde homojen ısı dağılımı sağlarken, mini/midi fırınlar ise küçük mutfaklarda yer kazanmak açısından avantajlıdır.

Resim 2.5: Ocaklı fırın

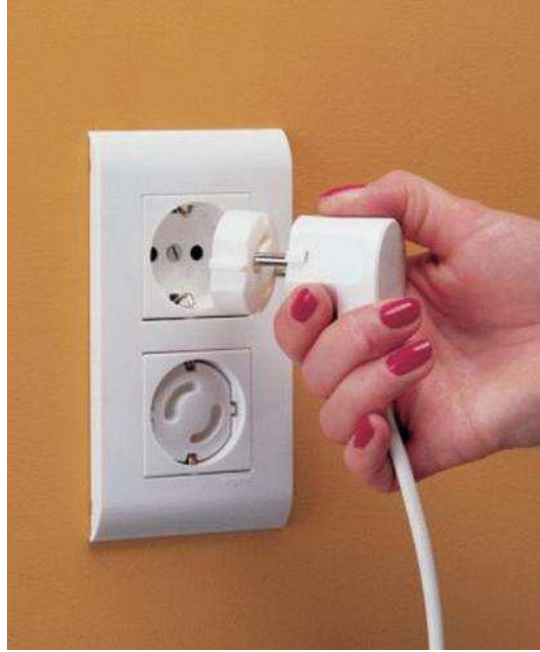
Set üstü ocaklar standart 60 cm eninde ve derinliğindedir. Tüplü, doğalgazlı ve elektrikli çeşitleri vardır. Gazlı ocaklar, elektrikliye oranla daha çabuk ısınır ve aynı oranda da çabuk soğur. Elektrikli ocakların çoğu, özellikle de fırın üstü olanları, kolay temizlenebilen seramik ya da camdan üretilir.

Elektrikli süpürge alırken sessiz çalışma, ayarlanabilir emiş gücü, torbasız hazne, enerji sarfiyatı, teknik servis imkânı ve sağa sola çevirirken devrilmeyecek ve düzgün takip edecek bir makine olmasına dikkat etmek gerekir. Süpürge alırken mutlaka emiş gücüne bakılmalıdır. Markası ne olursa olsun bu bilgiyi vermeyen üretici tercih edilmemelidir.

2.3. Elektrikli ve Elektronik Ev Araçlarını Kullanırken Dikkat Edilecek Noktalar

Elektrikli ve elektronik ev araçlarının kullanımında kullanıcının bir takım tehlikelerden korunması için kullanımında bir takım noktalara dikkat etmesi gerekir. Bunlar;

- Elektrikli araçların prize takılıp çıkarılmasında tek el kullanılmalıdır. Prizden fişi çekerken diğer el ile priz tutulmalıdır.

Resim 2.6: Doğru priz kullanımı

- Prizden fiş çekilirken kordonundan tutarak değil fişten tutarak çekilmelidir.
- Elektrikli araçlar nemli ve ıslak bir yerde kullanılmamalıdır.
- Elektrikli araç çalışırken nemli ve ıslak ellerle dokunulmamalıdır.
- Çıplak teller asla karşı karşıya getirilmemelidir. Eğer çıplak tellerin karşı karşıya gelen kısımlarında izolasyon yoksa derhal izole edilmelidir.
- Eskimiş ve yıpranmış kordonlar kullanılmamalıdır.
- Araçlar kullanıldıktan sonra bakım ve temizliği kullanma kılavuzuna uygun olarak yapılmalıdır.

Resim 2.7: Elektrikli ve elektronik ev araçlarının temizliği

- Araçlar temizledikten sonra kullanma yerine en yakın depolama alanında depolanmalıdır.
- Araçlar kullanıldıktan sonra fişler prizde takılı tutulmamalıdır.
- Aynı anda birçok elektrikli ev aleti kullanılmamalıdır.

UYGULAMA FAALİYETİ

Tüketicilerin elektrikli ve elektronik ev araçlarını alırken ve kullanırken dikkat etmesi gereken hususlar ile ilgili pano hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Elektrikli ve elektronik ev araçlarının alımında dikkat edilecek noktaları araştırınız.	➤ Yazılı ve görsel kaynaklardan, internet ortamından faydalanabilirsiniz.
➤ Elektrikli ve elektronik ev araçlarının kullanımında dikkat edilecek noktaları araştırınız.	➤ Yazılı ve görsel kaynaklardan, internet ortamından faydalanabilirsiniz.
➤ Elektrikli ve elektronik ev araçlarının alımında ve kullanımında dikkat edilecek noktaları listeleyiniz.	➤ Elektrikli ve elektronik ev araçlarının alımında ve kullanımında dikkat edilecek noktaları ayrı ayrı listeleyebilirsiniz.
➤ Elektrikli ve elektronik ev araçlarının alımında ve kullanımında dikkat edilecek noktalar ile ilgili resim ve fotoğraf derleyiniz.	➤ Görsel kaynaklardan ve internet ortamından faydalanabilirsiniz.
➤ Panonuzu oluşturunuz.	➤ Renkli fon kartonlarından faydalanabilirsiniz.
➤ Edindiğiniz bilgileri ve resimleri panonuza yerleştiriniz	➤ Resimlerle bilgileri ilişkilendirmeye dikkat edebilirsiniz. ➤ Temiz ve düzenli çalışmaya özen gösterebilirsiniz.
➤ Panonuza uygun bir başlık bulunuz.	➤ Başlığınızın dikkat çekici olmasına özen gösterebilirsiniz.
➤ Panonuzu sınıfta uygun bir yere asınız.	➤ Arkadaşlarınızın görüş ve önerilerini alabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

1. () Elektrikli ev araçları, ailelerin ev işlerini daha etkin bir biçimde daha kolay yapmalarını sağlar.
2. () Dayanıklı tüketim mallarının kullanılacağı ortam ve elektrik, su kullanımındaki (elektrik voltajı, sudaki kireç oranı) koşullar, ürünün performansını ve kullanım ömrünü etkilemez.
3. () Elektrikli ev araçları alınırken dikkat edilecek en önemli hususlardan biri de garanti belgesinin olup olmadığıdır.
4. () Elektrikli ev araçları alınırken yedek parçası kolaylıkla bulunamayacak araçlar satın alınmamalıdır.
5. () Bulaşık makineleri çok enerji harcar.
6. () Çamaşır makinesi alırken kapasite, enerji faktörü, bir yılda harcayacağı enerji ve maliyeti ile program sonunda hangi kurulumda çamaşır vereceği araştırılmalıdır.
7. () Elektrikli fırınlar, ısı kontrolünü kolaylaştırdığından tercih edilir; ancak, çok elektrik harcadıklarından uzun dönemde pahalı bir alternatif olur.
8. () Gazlı ocaklar, elektrikliye oranla daha zor ısınır.
9. () Elektrikli araçların prize takılıp çıkarılmasında tek el kullanılmamalıdır.
10. () Elektrikli süpürge alırken sessiz çalışma, ayarlanabilir emiş gücü, torbasız hazne, enerji sarfiyatı, teknik servis imkânı ve sağa sola çevirirken devrilmeyecek ve düzgün takip edecek bir makine olmasına dikkat etmek gerekir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Tüketiciye temizlik maddesi satın alma sürecinde satın alma ilkeleri doğrultusunda önerilerde bulunabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Temizlik maddelerinin satın alımında, kullanımında ve depolanmasında dikkat edilecek noktaları araştırınız.
- Edindiğiniz bilgileri dosyalayınız.
- Arkadaşlarımızla paylaşınız.

3. TEMİZLİK MADDELERİ SATIN ALMA

Temizlik; çeşitli nedenlerle kirlenen yüzeylerin, temizlik maddelerini kullanarak kirlerinden arındırılması faaliyetidir. Yapılan temizlik uygulamalarından iyi sonuç alabilmek için, bilinmesi gereken önemli hususlardan biri, temizlik maddeleri konusudur. Temizlik maddelerinin yapısı, özellikleri, etkileri bilindiği takdirde hata yapma olasılığı azalır. Temizlik malzemelerinin başlıcaları; su, sabun, deterjan, ağartıcılar, solventler, asitler, bazlar ve alkollerdir.

Resim 3.1: Temizlik maddeleri

Bugün piyasada çeşitli tipte birçok temizleme aracı vardır. Bunlar arasından uygun olanının seçimi temizlenen yüzeyin kompozisyonu, dokusu, üzerine toplanan kirin cinsi ve

çeşitli yüzeylerden kirlerin temizlenmesinde en verimli temizleme aracı konusunda bilgi sahibi olmaya bağlıdır.

3.1. Temizlik Maddelerini Satın Alırken Dikkat Edilecek Noktalar

Temizliğin hoş giden bir iş olması için işi kolaylaştırıcı çeşitli temizlik maddeleri üretilmektedir. Bununla beraber pek çok etkin temizleyici uygun şekilde kullanılmazsa etkisiz olur, hatta istenmeyen sonuçlar yaratır. Bir temizliğin iyi gerçekleşmesi için uygun temizlik gereçleri seçilmelidir.

- Kimyasal olarak yumuşak olmasına yüzey ve cilde zarar vermemesine dikkat edilmelidir.
- Kötü kokulu olanları alınmamalıdır.
- Ambalajlı olanları tercih edilmeli, delik ve yırtık ambalajlı olanlar satın alınmamalıdır.
- Kullanılacak yüzeylere uygun olan temizlik gereçleri satın alınmalıdır.
- Son kullanma tarihine bakılmalıdır.
- Ambalajlarının üzerinde, marka, firma adı, seri no, net ağırlık ve kullanım bilgisi olmasına dikkat edilmelidir.
- TSE damgası olan temizlik maddeleri tercih edilmelidir.

Resim 3.2: TSE damgası

- Yeni çıkan ürünler tercih edilmeli ancak sürekli kullanmak için mevcut olanlarla fiyat, temizleme gücü ve cilde zarar verme durumu yönünden karşılaştırma yapılmalıdır.
- Temizleme ve beyazlatma gücü yüksek olanlar tercih edilmelidir.
- Bir temizlik gerecinden beklentilerin neler olduğu belirlenmelidir.

3.2. Temizlik Maddelerini Kullanırken Dikkat Edilecek Noktalar

Hijyenik bir ortamın sağlanması için deterjan ve dezenfektanlara ihtiyaç vardır. En çok kullanılan temizlik maddeleri arasında deterjanlar ve dezenfektanlar vardır. Deterjanların kullanımında dikkat edilecek noktaları bilmeden önce özelliklerinin bilinmesi gerekmektedir.

Deterjan alımında; çalışılan ortamın ısı derecesinde çözünür olmasına, araç ve ekipmanların yüzeylerinde aşındırıcı etkisi olmamasına, deri ve gözlere karşı tahriş edici ve toksin etkisi olmamasına, çalkalanma özelliği yüksek olmasına, depolamaya uygun ve ekonomik olmasına dikkat edilmelidir.

Deterjanların kullanımında; daima temiz ve sıcak su ile kullanılmalı, deterjanlar dezenfektan maddelerle veya başka deterjanla karıştırılarak kullanılmamalıdır. Tarifede belirtilen miktarda kullanılmalı, kullanırken veya kullanımdan sonra temiz ve güvenli bir yerde saklanmalıdır. Yıkama makinelerinde kullanılan deterjanlar makine için üretilmiş olmalı, elde yıkama maddeleri asla kullanılmamalıdır.

Resim 3.3: Temizlik maddeleri ve dezenfektanların kullanımı

Mikroorganizmaları yok etmek için dezenfektanlar kullanılır. Dezenfektan alırken mikroorganizmaların özellikle bakteri ve küf sporlarına karşı hemen etkili olmasına, organik maddelerin bulunduğu ortamlarda ve sert sularda etkinliğini sürdürmesine, ortamdaki başka maddelerle bileşik oluşturmamasına, aşındırıcı olmamasına, toksin özelliği olmamasına, göz ve deriyi tahriş etmemesine, çevreye zarar vermemesine, yiyecek konulan yerlerde kullanılanların kokusuz ve renksiz olmasına, yüzeylerde kolayca durulanır olmasına ve kullanımının kolay olmasına dikkat edilmesi gerekmektedir.

Dezenfektan kullanımda ise; dezenfektanlı karışımlar önceden temizlenmiş yüzeye uygulanmalı, açık bırakılmamalı (aksi takdirde etkileri azalır), kullanılmış dezenfektanlı suya yenisi eklenmemelidir. Dezenfektan kullanılan yüzeyler iyice durulanmalı, dezenfektan maddelerle çalışırken eldiven ve maske kullanılmalı ve dezenfektan başka dezenfektanlarla karıştırılmamalıdır. Temizlik maddelerini doğru ve etkili kullanmak için dikkat edilmesi gereken noktalar vardır. Bunlar;

3.2.1. Kullanılan Temizlik Maddesinin Miktarı

Kirlerin çıkarılması için yeterli miktarda temizlik maddesi kullanılmazsa temizleyicinin etkisi tam olmaz ve o iş için harcanan zaman ziyan edilmiş olur. Temizleme işine, ürünün paketinde önerilen miktarla başlanmalı ve daha sonra suyun sertliği ve kirin derecesine göre uygun kullanma miktarı ayarlanmalıdır. “Çok köpük iyi temizlik”

yanılıgıyla gereğinden fazla miktarda temizlik maddesi kullanılmamalıdır. Her türlü temizlik maddesi her yüzeyde kullanılmamalıdır. Örneğın; çamaşışda toz deterjan daha aktifken bulaşışta sıvı veya krem türde olanlar tercih edilmelidir.

3.2.2. Suyun Sıcaklığı

Kirin çeşidine göre su yeterli sıcaklıkta olmalıdır. Örneğın; yağlı kirler sıcak su ile daha kolayca ve çabuk çıkarıldığı gibi, temizliğın kalitesi de yüksek olur.

3.2.3. Yüzey İle Temasa Geçme Süresi

Temizleyici madde temizlenen yüzey ile belirli bir sürede aktif hale gelir. Bu nedenle temizleme sırasında çok acele etmemek gerekir.

3.2.4. Ovma Süresi

Ovma, kirli yüzeyle temizleyici maddenin kısa sürede temasa geçmesini sağlar. Bu işlem özellikle pürüzlü yüzeylerdeki kirin daha çabuk çıkmasında faydalı olur. Ancak bazı yüzeylerde aşırı ovma yüzeyi bozabilir. Temizlemede basınç uygulanmalı, fakat aşırı ovmadan kaçınılmalıdır.

3.2.5. Temizleme Suyunu Kullanma Süresi

Temizleme suyu kirlenmiş ise ve kullanılmaya devam ediliyor ise iyi bir sonuç beklenemez; çünkü, bu durumda temizlenen yüzeye çıkarılan kirden daha fazlası depo edilir. Bu nedenle su, orta derecede kirlendiği zaman değiştirilmelidir.

3.3. Temizlik Maddelerinin Depolanması

Temizlik maddelerini seçmek ve kullanmak kadar uygun koşullarda saklamak da önemlidir. Deterjan ve dezenfektanları depolarken şu hususlara dikkat edilmelidir:

- Bütün temizleme ve dezenfeksiyon malzemeleri, belirlenmiş güvenli depolara konulmalıdır.
- Depolamada stok/kontrol sistemi olmalıdır. Kayıt olmadan depodan deterjan ve dezenfektan çıkışı yapılmamalıdır.
- Depo, belirlenmiş bir kişinin sorumluluğında olmalıdır.
- Temizleme maddelerinin yığılı depolanmasında, bu maddelerin karakteristik özelliklerinden kaynaklanabilecek kazalar belirtilmelidir.
- Reaktif, bazik ve asidik maddeler ayrılmalıdır. Bütün bu maddeler güvenli alanlarda depolanmalıdır.
- Otomatik su tesisatlarının (pulverizatör) altında depolandığında kapların kapakları su geçirmez olmalıdır.
- Alkalın maddelerin kapları su geçirmez şekilde mühürlenerek atmosfer neminden korunmalıdır.

Resim 3.4: Temizlik maddelerinin depolanması

- Temizlik maddeleri mümkün olduğunca kendi ambalajlarında saklanmalı, ambalajların kapağı açık bırakılmamalıdır.
- Gıda üretim alanından uzak tutulmalıdır.
- Depolama alanı sık sık havalandırılmalıdır.
- Özellikle toz ve benzeri türdeki deterjanlar nemden uzak tutulmalıdır.
- Çocuklardan uzak tutulmalıdır.

UYGULAMA FAALİYETİ

Temizlik maddeleri alımında dikkat edilecek noktalar ile ilgili bir afiş hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Temizlik maddelerinin neler olduğunu araştırınız.	➤ Yazılı, görsel kaynaklardan ve internet ortamından araştırabilirsiniz.
➤ Temizlik maddeleri alımında dikkat edilecek noktaları araştırınız.	➤ Yazılı, görsel kaynaklardan ve internet ortamından araştırabilirsiniz.
➤ Temizlik maddeleri alımında dikkat edilecek noktaları listeleyiniz.	➤ Temizlik maddeleri alımında dikkat edilecek noktaları deterjanlar ve dezenfektanlar olarak ayrı ayrı listeleyebilirsiniz.
➤ Temizlik maddeleri alımında dikkat edilecek noktalar ile ilgili resim ve fotoğraflar derleyiniz.	➤ Görsel kaynaklardan ve internet ortamından faydalanabilirsiniz.
➤ Edindiğiniz bilgileri, resimleri ve fotoğrafları düzenleyiniz.	➤ Temiz ve düzenli çalışmaya özen gösterebilirsiniz.
➤ Afişinizi hazırlayınız.	➤ Renkli fon kartonlarından yararlanabilirsiniz.
➤ Edindiğiniz bilgileri, resimleri ve fotoğrafları afişinize yerleştiriniz.	➤ Bilgilerle resim ve fotoğrafların eşleşmesine dikkat edebilirsiniz.
➤ Afişinize uygun bir slogan geliştiriniz.	➤ Sloganın dikkat çekici olmasına özen gösterebilirsiniz.
➤ Hazırladığınız afişi sınıfın uygun bir yerine asınız.	➤ Arkadaşlarınızın görüş ve önerilerini alabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız.

1. () Temizlik; çeşitli nedenlerle kirlenen yüzeylerin, temizlik maddelerini kullanarak kirlerinden arındırılması faaliyetidir.
2. () Temizlik maddelerinde son kullanma tarihi önemli bir etken değildir.
3. () Temizlik maddelerinde kötü kokulu olanları alınmamalıdır.
4. () Deterjan alımında; çalışılan ortamın ısı derecesinde çözünür olmasına dikkat edilmelidir.
5. () Deterjanların kullanımında daima soğuk su kullanılmalıdır.
6. () Dezenfektanlı karışımlar önceden temizlenmiş yüzeye uygulanmalıdır.
7. () Her türlü temizlik maddesi her türlü yüzeyde kullanılabilir.
8. () Ovma, kirli yüzeyle temizleyici maddenin kısa sürede temasa geçmesini sağlar.
9. () Bütün temizleme ve dezenfeksiyon malzemeleri, belirlenmiş güvenli depolara konulmalıdır.
10. () Temizlik maddeleri mümkün olduğunca kendi ambalajlarında saklanmalı, ambalajların kapağı açık bırakılmamalıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-4

AMAÇ

Tüketiciye gıda maddesi satın alma sürecinde satın alma ilkeleri doğrultusunda önerilerde bulunabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Gıda satın almadan önce, satın alırken ve satın aldıktan sonra dikkat edilmesi gereken noktaları araştırınız.
- Gıdaların saklanması ve depolanmasının önemini araştırınız.
- Edindiğiniz bilgileri dosyalayınız.
- Arkadaşlarınızla paylaşınız.

4. GIDA SATIN ALMA

Beslenme; insanların fiziksel, zihinsel yönden gelişmesi, sağlıklı ve üretken olarak uzun süre yaşaması için gerekli olan besin öğelerinin yeterli miktarda alınmasıdır.

Bütün gelişmiş ülkelerde gıda kanunlarında öngörülen temel ilke, tüketicinin sağlıklı ve nitelikli gıdalarla yeterli ve dengeli beslenmesidir ve gıda alımında aldatılmasının önlenmesidir. İnsanların sağlıklı olmalarında tüketilen yiyecek maddelerinin kalitesi ve tazeliği çok önemlidir.

Resim 4.1: Gıda güvenliği

Hangi yaş grubundan olursa olsun her tüketicinin, yeterli ve dengeli beslenme kuralları dışında, günlük besin ihtiyaçlarını sağlarken ve tüketirken dikkat etmesi gereken birçok önemli kurallar bulunmaktadır. Bu kuralların başında, gıda güvenliği gelmektedir. Gıda güvenliği kelime anlamı itibarıyla, gıdalarda olabilecek fiziksel, kimyasal, biyolojik ve her türlü zararların bertaraf edilmesi için yapılan faaliyeti ifade etmektedir.

Gıda maddelerinin ham maddeden başlayarak sofraya gelinceye kadar geçen gıda üretim zincirinde, gıda güvenliğinin sağlanması için alınması gereken tüm tedbirler başta üreticiler olmak üzere her kesimi yakından ilgilendiren bir husustur

4.1. Gıdaları Satın Almadan Önce Dikkat Edilecek Noktalar

- İlk adımda günlük, haftalık, aylık satın alınacak besinler belirlenmelidir.
- Kuru besinler (un, bulgur, pirinç, makarna, nohut, mercimek, şeker vb.); kapalı teneke, şişe veya kutularda satılan yemeklik margarin ve sıvı yağ, zeytin ve salça aylık olarak satın alınmalıdır.
- Listede bulunan bir yiyecek o hafta pazara az gelmişse fiyatı yüksek olabilir. O zaman onun yerine geçebilen başka bir yiyecek satın alınmalıdır.
- Et haftalık veya günlük alınabilir; ancak, haftalık alınırsa buzlukta dondurarak veya kavurarak saklanmalıdır.
- Sebze, meyve, peynir, yumurta haftalık olarak satın alınmalıdır.

Resim 4.2: Haftalık alınabilecek gıdalar

- Ekmek veya (pastörize) süt günlük satın alınmalıdır. Eğer (pastörize) süt haftalık alınacaksa yoğurt yaparak buzdolabında saklanmalıdır.

- Aylık satın alınacak besinlere karar verdikten sonra haftalık satın alınacaklar için yeter miktarda para ayrılmalı ve satın alınan malın maliyetini yükseltmesi nedeniyle veresiye alışveriş yapmaktan sakınılmalıdır.
- Gerçekçi bir planlama yapabilmek için piyasada bulunan yiyeceklerin fiyat ve kalitesi değişik yerlerden kontrol edilmelidir.
- Piyasa fiyat araştırması yapılarak doğru besin grupları seçilmelidir.

Sabit gelirli ailelerde beslenmeye ayrılan para bilinmeli, satın almadan önce besinlerin değişik yerlerdeki fiyatları araştırılmalı ve ona göre satın alınmalıdır. Pazarların genellikle manav ve bakkallardan daha ucuz olduğu, aylık satın alınacak besinlerin tüketim kooperatifleri gibi az kârla satış yapan yerlerden temin edilebileceği dikkate alınmalıdır.

Aylık ve haftalık olarak ayrılan para besin grupları arasında bölünerek her gruptan satın alma yoluna gidilmelidir. Her grup için pahalı ve ucuz besinler vardır. Örneğin et; yumurta ve kurubaklagillerden çok daha pahalıdır. Gereksinim olan protein, yumurtadan etin yarı fiyatına, kuru fasulye veya nohuttan beşte bir fiyatına sağlanabilir. Düşük gelirli aileler enerji ihtiyaçlarını karşılamak için daha ucuz olan tahılların yanında bir miktar kurubaklagil ve yumurta satın alarak diyetlerini enerji ve protein yönünden dengeli duruma getirebilirler.

4.2. Gıdaları Satın Alırken Dikkat Edilecek Noktalar

- Etiket bilgilerinin kontrolü

Ürün etiketindeki ürünün adlandırılmasına dikkat edilmeli ve içindekiler bölümü incelenmelidir. Satın alınması düşünülen ürünün özellikleri etiket bilgileri ile karşılaştırılmalıdır. Meyve suyu, meyve nektarı, meyveli içecek gibi birbirine yakın isimlere sahip, ancak birbirinden farklı ürünleri alırken, o ürünün alınmak istenen ürün olup olmadığına özellikle dikkat edilmeli; ayrıca içindekiler bölümü okunarak ürünün içeriği hakkında bilgi sahibi olunmalıdır. Örneğin alkolsüz içeceğin etiketindeki ürünün adlandırılmasına dikkat edilmelidir.

Resim 4.3: Gıda alışverişinde etiket kontrolü

➤ **Üretim izni veya ithalat izni**

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nca verilen üretim izni tarih ve numarasının, eğer ürün ithal ise Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nın ithalat izin tarih ve numarasının etikette yazıyor olmasına dikkat edilmelidir.

➤ **Son tüketim tarihinin kontrolü**

Ürünün, ambalajının üzerindeki son tüketim tarihi ve raf ömrü dikkatle okunmalıdır. Son tüketim tarihi geçmiş ürünler alınmamalı ve bu ürünler için satıcı uyarılmalıdır. Gıdalar, uygun koşullarda muhafaza edilmeli, hazırlanmalı ve tüketilmelidir.

➤ **Ambalaj kontrolü**

Bozulmuş, bombaj yapmış, şişmiş, delinmiş, sızıntı yapmış, çökmüş ambalaja sahip gıda ürünleri risk taşıyabileceğinden satın alınmamalıdır.

➤ **Muhafaza şartlarının kontrolü**

Etiket üzerindeki uyarılara dikkat edilmeli ve her ürünün kendine özgü muhafaza şartlarında (sıcaklık, nem, ışık, vb.) satışa sunulup sunulmadığı kontrol edilmelidir. Örneğin yumurta alırken, kabuğun temiz olmasına, yumurtanın kırık veya çatlak olmamasına ve serin yerde (<12 °C) muhafaza edilmesine dikkat edilmelidir. Çiğ kırmızı etler ve hazırlanmış kırmızı et karışımlarını satın alırken dış yüzey renginin parlak kırmızı ve homojen nitelikte olmasına, renkli ışık ile etlere aldatıcı görünüm verilip verilmediğine, etlerin veteriner hekim kontrolünden geçtiğini gösterir sağlık damgası olmasına, 0-4 °C'de muhafaza edilmesine ve soğuk zincirin kırılmamasına dikkat edilmelidir. Sucuk, salam, sosis vb. ürünleri satın alırken, kılıfta yağ ve su sızması, hava kabarcığı ve renk farklılığının olmamasına ve ambalajın sağlam olmasına dikkat edilmelidir.

Resim 4.4: Gıdaların muhafaza şartlarının kontrolü

➤ **Raflardaki sıcaklığın kontrolü**

Buzdolabında ve derin dondurucuda muhafaza edilen gıda maddeleri uygun şartlarda soğutulmalıdır. Varsa soğutucu ve dondurucudaki sıcaklık ölçer kontrol edilmelidir. Dondurulmuş gıdalarda soğuk zincirin kırılmamasına dikkat edilmelidir. Dondurulmuş gıdalar alışverişin en sonunda alınmalı ve en kısa sürede eve ulaştırılarak derin dondurucuya konulmalıdır. Dondurma ve diğer dondurulmuş gıdalarda çözülüp donma durumunu gösteren şekil bozukluğu gibi işaretlere dikkat edilmelidir. Soğutucu dolaplar uygun şartlarda çalışıyor olmalı ve gıdalar hava akımına izin verecek şekilde depolanmalıdır. Kırmızı et ve kanatlı etler alışverişin en sonunda alınmalı, yüksek sıcaklıkta fazla dolaştırılmadan en kısa sürede eve ulaştırılmalı ve buzdolabında saklanmalıdır.

➤ **Açıkta satışa sunulan gıdaların satın alımı**

Taze meyve ve sebzeler ile teknik ve hijyenik koşullara uygun olarak satılan dökme gıdalar hariç, açıkta satılan ambalajsız gıdalar satın alınmamalıdır. Dökme olarak (orijinal ambalajından çıkarılmış) satın alınan gıdaların etiket bilgileri (son kullanım tarihi, üretici firma vb.) mutlaka istenmelidir. Doğrudan ve çapraz bulaşmanın önlenmesi ve izlenebilirliğin sağlanması amacıyla mümkün olduğunca orijinal ambalajlı ürünler tercih edilmelidir.

4.3. Gıdaları Satın Aldıktan Sonra Dikkat Edilecek Noktalar

- Harcanan paraya karşılık en iyi gıda maddesinin alınıp alınmadığı,
- Alınan yiyeceklerin istenen miktarda olup olmadığı,
- İstenilen kalitede ve amacına uygun olarak alınıp alınmadığı değerlendirilerek ortaya çıkan aksaklıklar bir dahaki alışverişte giderilmeye çalışılmalıdır.

4.4. Gıdaların Saklanması ve Depolanması

- Süt ve süt ürünleri buzdolabı koşullarında 0-4 derecede muhafaza edilmelidir.
- Etler, sakatatlar ve kıyma 4 derecenin altında, dondurulmuş ürünler ise -18 derecede derin dondurucuda muhafaza edilmelidir. Dondurularak muhafaza edilen ürünlerin de bir son tüketim tarihi ve raf ömrü olduğu unutulmamalıdır.

Resim 4.5: Gıdaların depolanması

- Yumurtalar, evde 0-4 derecede buzdolabı koşullarında muhafaza edilmelidir.
- Taze meyve ve sebzeler buzdolabı koşullarında 10 derecenin altında muhafaza edilmelidir.
- Bal, oda sıcaklığında kapalı bir kaptaki ortamda muhafaza edilmelidir.
- Pirinç, bulgur, kuru fasulye, nohut, kırmızı mercimek gibi besin maddelerinin içerisindeki taş, çöp gibi yabancı maddeler ayıklandıktan sonra bez torbalarda saklanmalıdır.
- Yağlar kapalı olarak serin ve ışısız yerde saklanmalıdır.
- Taze sebzeler çok dayanıksız olduklarından ıspanak, marul gibi sebzelerin köklerindeki çamurlar ve tozlar gidecek şekilde yıkadıktan sonra naylon torbalara konarak buzdolabında 3-5 gün saklanmalıdır. Diğer taze sebze ve meyveler eğer üzerinde çamur varsa yıkandıktan sonra yoksa yıkamadan temiz naylon poşetlere konularak ve poşetlerin birkaç yerinden delik açılarak buzdolabının sebzelik bölümünde saklanmalıdır. Poşetin delinmesindeki amaç sebzelerin poşetin içinde nemlenip çürümelerini önlemektir.
- Patates orta nemlilikte, karanlık ve hava akımı olan yerde, kuru soğan serin ve kuru yerde saklanmalıdır.
- Günlük tüketim miktarından fazla et satın alınmışsa pişirilecek miktar ayrılarak geri kalan miktar buzlukta saklanmalı ve buzu çözdürülen bir et bir daha dondurulmamalıdır.
- Yumurta, yıkanmadan buzdolabında 1-2 hafta saklanabilir. Kullanmadan önce mutlaka yıkanmalıdır.
- Süt buzdolabında buzluğa yakın olan yerde yani üst raflarda saklanmalıdır. Hiçbir işlem görmemiş yani sokaktan alınan sütler önce kaynatılıp sonra dolaba konulmalı ve 1-2 gün içinde tüketilmelidir.
- Uzun ömürlü süt açıldıktan sonra üç gün içinde tüketilmelidir.
- Ekmek günlük alınmalıdır. Ekmek iki günden fazla bekleyecekse buzdolabında muhafaza edilmelidir.
- Eğer derin dondurucu varsa yiyecekler daha uzun süre burada saklanabilir. Ancak derin dondurucudan çıkarılan yiyecekler çözdürüldükten sonra tekrar dondurulmamalı ve hemen kullanılmalıdır.
- Satın alınan dondurulmuş yiyeceklerin üzerindeki etiket bilgilerine dikkat edilmelidir.
- Gıdalar buzdolabına yerleştirilirken;
 - Üst rafa, peynir, pişmiş yemek, salata, tütsülenmiş balık,
 - Orta rafa, süt, süzme yoğurt, yoğurt, krema ve taze peynir,
 - Sebzeliğe, çilek, böğürtlen vs. mantar, yeşil salata, yapraklı sebzeler, maydanoz, taze nane, dereotu gibi yeşillikler,
 - Kapı kısmına, tereyağı, margarin, yumurta, reçel kavanozları, içecekler, salata sosları vs. olarak yerleştirilmelidir.

Hassas meyve ve sebzeler buzdolabının sebzelik bölümünde üç gün saklanabilir. Diğer sebze ve meyvelerin buzdolabında saklanması şart değildir. Muz, papaya, mango gibi egzotik meyveler, portakal, mandalina gibi turunçgiller, domates buzdolabına konmamalıdır. Salatalık veya biber gibi sulu sebzelerin ise ne buzdolabında ne de dışarıda ömürleri fazla uzun değildir. Mümkün olduğunca çabuk tüketilmeliler.

UYGULAMA FAALİYETİ

Gıdaları satın alırken dikkat edilecek noktalar ile ilgili pano hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Gıdaları satın alırken dikkat edilecek noktaları araştırınız.	➤ Yazılı, görsel kaynaklardan ve internet ortamından faydalanabilirsiniz.
➤ Gıdaları satın alırken dikkat edilecek noktaları gruplandırınız.	➤ Gıdaları satın alırken dikkat edilecek noktaları etiket bilgilerinin kontrolü, üretim izni veya ithalat izni, son tüketim tarihinin kontrolü, ambalaj kontrolü, muhafaza şartlarının kontrolü, raflardaki sıcaklığın kontrolü ve açıkta satışa sunulan gıdaların satın alımı konularını dikkate alarak gruplandırabilirsiniz.
➤ Gıdaları satın alırken dikkat edilecek noktalar ile ilgili resim ve fotoğraflar derleyiniz.	➤ Görsel kaynaklardan ve internet ortamından faydalanabilirsiniz.
➤ Edindiğiniz bilgileri ve resim, fotoğrafları düzenleyiniz.	➤ Temiz ve düzenli çalışmaya özen gösterebilirsiniz.
➤ Panonuzu oluşturunuz.	➤ Renkli fon kartonlarından faydalanabilirsiniz
➤ Edindiğiniz bilgileri ve resimleri panonuza yerleştiriniz	➤ Resimlerle bilgileri ilişkilendirmeye dikkat edebilirsiniz. ➤ Temiz ve düzenli çalışmaya özen gösterebilirsiniz.
➤ Panonuza uygun bir başlık bulunuz.	➤ Başlığınızın dikkat çekici olmasına özen gösterebilirsiniz.
➤ Panonuzu sınıfta uygun bir yere asınız.	➤ Arkadaşlarınızın görüş ve önerilerini alabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Beslenme; insanların fiziksel, zihinsel yönden gelişmesi, sağlıklı ve üretken olarak uzun süre yaşaması için gerekli olan besin öğelerinin yeterli miktarda alınmasıdır.
2. () Ürün etiketindeki ürünün adlandırılmasına dikkat edilmeli ve içindekiler bölümü incelenmelidir.
3. () Çiğ kırmızı etler ve hazırlanmış kırmızı et karışımlarını satın alırken dış yüzey rengi önemli değildir.
4. () Dondurulmuş gıdalar alışverişin en başında alınmalıdır.
5. () Kırmızı et ve kanatlı etler alışverişin en sonunda alınmalı, yüksek sıcaklıkta fazla dolaştırılmadan en kısa sürede eve ulaştırılmalı ve buzdolabında saklanmalıdır.
6. () Dökme olarak (orijinal ambalajından çıkarılmış) satın alınan gıdaların etiket bilgileri çok önemli değildir.
7. () Süt ve süt ürünleri buzdolabı koşullarında 0-4 derecede muhafaza edilmelidir.
8. () Bal, buzdolabında kapalı bir kaptaki kuru ortamda muhafaza edilmelidir.
9. () Patates orta nemlilikte, karanlık ve hava akımı olan yerde, kuru soğan serin ve kuru yerde saklanmalıdır.
10. () Yumurta kullanmadan önce mutlaka yıkanmalıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Modül Değerlendirme”ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1., vücudu tabiatın dış etkilerine karşı koruyan, medeniyetin ilerlemesiyle değişiklik gösteren ve vücuda göre şekil alan giysilerin tümüdür.
2. Yaş ilerledikçe giyim alışverişi sayısı
3. Giysi seçiminde, çevrenin unsurları olarak; kültür, sosyal sınıf, danışma grupları, rol ve statüler etkin faktörlerdir.
4. Kişilerin tutum ve davranışlarını doğrudan ya da dolaylı etkileyen gruplar gruplarıdır.
5. Asbest lifi ısıyı ve elektriği iletmediği için kullanılır.
6. Satın alınacak giyim eşyalarının yan ürünleri örneğin; düğme, fermuar, astar vb. dikkatle edilmelidir.
7. Sağlıksız ayakkabılar vücudun özelliğini ve yürüyüş ahengini bozar.
8. Elektrikli ve elektronik araçların yapımında kullanılan malzemenin kolay olması gerekmektedir.
9. Bir araç satın alınırken dikkat edilecek en önemli hususlardan biri debelgesinin olup olmadığıdır.
10. Bir araç satın alınırken parçasının piyasada bulunup bulunmadığı kontrol edilmelidir.
11. Özellikle elektrikli ısıtıcı ve soğutucu araçlarda üzerinde dikkatle durulması gereken en önemli konu aracın olmasıdır.
12. Yeni alınan elektrikli/elektronik bir araç çalışmazsa, öncelikle talimatına uygun olarak kurulum yapılmadığı kontrol edilmelidir.
13. Çamaşır makineleri çamaşırın yüksek sıcaklıkta ve olarak yıkanmasını sağlar.
14. Fırınlarda ve ocaklar grubuna girer.
15. Elektrikli ocakların çoğu, özellikle de fırın üstü olanları, kolay temizlenebilen ya da camdan üretilir.
16. Prizden fiş çekilirken kordonundan tutarak değil tutarak çekilmelidir.
17.; çeşitli nedenlerle kirlenen yüzeylerin, temizlik maddelerini kullanarak kirlilerinden arındırılması faaliyetidir.
18. Temizlik maddelerinin kimyasal olarak olmasına yüzey ve cilde zarar vermemesine dikkat edilmelidir.

19. damgası olan temizlik maddeleri tercih edilmelidir.
20. Mikroorganizmaları yok etmek için kullanılır.
21. Dezenfektan kullanılan yüzeyler iyice durulanmalı, dezenfektan maddelerle çalışırken eldiven ve kullanılmalı ve dezenfektan başka dezenfektanlarla karıştırılmamalıdır.
22. Temizlemede uygulanmalı, fakat aşırı ovmadan kaçınılmalıdır.
23. Bütün gelişmiş ülkelerde gıda kanunlarında öngörülen temel ilke, sağlıklı ve nitelikli gıdalarla yeterli ve dengeli beslenmesidir ve gıda alımında aldatılmasının önlenmesidir.
24. Sebze, meyve, peynir, yumurta olarak satın alınmalıdır.
25. Ürünün, ambalajının üzerindeki son tüketim tarihi ve ömrü dikkatle okunmalıdır.
26. Dondurulmuş gıdalarda zincirin kırılmamasına dikkat edilmelidir.
27. Taze meyve ve sebzeler ile teknik ve hijyenik koşullarına uygun olarak satılan dökme gıdalar hariç, açıkta satılan gıdalar satın alınmamalıdır.
28. Taze meyve ve sebzeler buzdolabı koşullarında derecenin altında muhafaza edilmelidir.
29. Yumurta yıkanmadan buzdolabında hafta saklanabilir.
30. Satın alınan dondurulmuş yiyeceklerin üzerindeki bilgilerine dikkat edilmelidir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ 1'İN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Doğru
3	Yanlış
4	Yanlış
5	Doğru
6	Yanlış
7	Doğru
8	Yanlış
9	Doğru
10	Doğru

ÖĞRENME FAALİYETİ 2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Doğru
4	Doğru
5	Yanlış
6	Doğru
7	Doğru
8	Yanlış
9	Yanlış
10	Doğru

ÖĞRENME FAALİYETİ 3'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Yanlış
3	Doğru
4	Doğru
5	Yanlış
6	Doğru
7	Yanlış
8	Doğru
9	Doğru
10	Doğru

ÖĞRENME FAALİYETİ 4'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	Doğru
2	Doğru
3	Yanlış
4	Yanlış
5	Doğru
6	Yanlış
7	Doğru
8	Yanlış
9	Doğru
10	Doğru

MODÜL DEĞERLENDİRMENİN CEVAP ANAHTARI

1	giyim
2	azalır
3	sosyal
4	danışma
5	yalıtımda
6	kontrol
7	duruş
8	temizlenebilir
9	garanti
10	yedek
11	emniyetli
12	kullanma
13	sağlıklı
14	ısıtıcılar
15	seramik
16	fişten
17	temizlik
18	yumuşak
19	TSE
20	dezenfektanlar
21	maske
22	basınç
23	tüketicinin
24	haftalık
25	raf
26	soğuk
27	ambalajsız
28	10
29	1-2
30	etiket

KAYNAKÇA

- BAYKAN Suna, Nedime şanlı, Şadan tokyürek, **Ev Yönetimi**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2007.
- BAYKAN Suna, Nedime şanlı, **Ev Yönetim Bilgileri**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 1992.
- EREL S. Sevim, **Evde Kullanılan Araç ve Gereçler**, Hacettepe Yayınları, 1978.
- **Ev İdaresi**, Murat Açıköğretim Yayınları, 2008.
- şafak Şükran, **Kurumlarda Ev İdaresi**, Ankara, 1997.
- <http://tuikrapor.tuik.gov.tr> (07.05.2014/ 15:39)
- www.sanayi.gov.tr (07.05.2014/ 15:39)
- istanbul ticaret odası
- www.kkgm.gov.tr (07.05.2014/ 15:39)
- <http://www.tupadem.hacettepe.edu.tr/yiyecek.php> (07.05.2014/ 15:39)